

10. MÜNCHENSKI DNEVI UREJANJA ZEMLJIŠČ IN RAZVOJA PODEŽELJA

„PODEŽELSKI PROSTOR – PASTOREK DRŽAVE MESTNIH REGIJ!?“
O VLOGI IN NALOGI NEMŠKIH UPRAV ZA RAZVOJ PODEŽELJA
10.–11. MAREC 2008, MÜNCHEN

Jasenska Kranjčević, Anton Prosen

Tema letošnjih jubilejnih 10. Münchenskih dnevov urejanja zemljišč in razvoja podeželja je bila „*Podeželski prostor – pastorek države mestnih regij!?*“ *O vlogi in nalogi nemških uprav za razvoj podeželja* (10. MÜNCHENER TAGE DER BODENORDNUNG UND LANDENTWICKLUNG, „*Ländliche Räume – Stiefkinder in einer Republik von Stadtregionen!?*“ *Zur Rolle und Aufgabe der deutschen Landentwicklungsbehörden*). Tako kot v prejšnjih letih sta bila glavna organizatorja *Tehnična univerza München* (TUM) in *Delovna skupnost za razvoj podeželja*. Na srečanju je bilo prisotnih okoli 150 udeležencev iz Nemčije, Švice, Avstrije, Češke, Ukrajine, Slovenije in Hrvaške. Čeprav je bilo srečanje na Tehnični univerzi, je bilo namenjeno vsem, ki se ukvarjajo z razvojem podeželja tako teoretično kot v praksi. Na srečanju so bili prisotni politiki, znanstveniki, študenti, župani občin, strokovnjaki iz različnih področij, predstavniki državne uprave, arhitekti, geodeti, kmetje, novinarji itn.

Srečanje oz. udeležence je v imenu ministra Josefa Millerja (bavarskega ministra za kmetijstvo in gozdarstvo) pozdravil gospod Maximilian Geierhos, v imenu Delovne skupnosti za razvoj podeželja pa je z uvodnim govorom udeleženca pozdravil njen predsednik Rainer Beckedorf.

Kot na vseh dosedanjih srečanjih je imel uvodno predavanje cenjeni govornik in moderator prof. dr. Holger Magel, predstojnik Katedre za urejanje zemljišč in razvoj podeželja ter predsednik Bavarske akademije za podeželski prostor. Poudaril je, da je glavni cilj srečanja vzpodbuditi kritično in kreativno razpravo o bodočnosti podeželskega prostora, in povzel, katere funkcije ter vlogo bo ta prostor prevzemal v prihodnosti.

V nadaljevanju je prof. Magel poudaril, da sicer obstaja v državi in deželi mnogo »uradnih dokumentov« kot tudi »uradne skrbi za podeželski prostor«, a so nekateri trendi v podeželskem prostoru kljub temu zaskrbljujoči. Med drugim je opozoril, da morajo biti vsi subjekti v družbi seznanjeni z realnim stanjem in bodočnostjo podeželja, čeprav slika ni najbolj spodbudna. Zaradi negativnega vpliva metropolitanskih oz. mestnih regij na podeželski prostor znotraj vplivnih območij nas lahko upravičeno skrbi ali nas je morda celo strah, kakšna bo prihodnost podeželskega prostora. Urbane regije še naprej vplivajo na podeželski prostor in ga zelo hitro urbanizirajo ter potiskajo v globalni svet trga, znanja in ljudi. Globalizacija vse bolj vpliva na podeželje in ga hitro spreminja. Kot omenjeno, imajo največji vpliv ravno metropolitanske oz. zgoščitvene urbane regije, na katerih se gradi bodoči pospešeni gospodarski razvoj v ZR Nemčiji oz. v Evropski uniji

sploh. Čeprav statistični podatki kažejo na rast kmetijske proizvodnje, se podeželski prostor prvenstveno več ne smatra kot prostor za proizvodnjo hrane ali kot prostor za stanovanja v mirnem okolju. Danes je to s sodobno tehnično infrastrukturo opremljen prostor, ki naj bi zadovoljil vse potrebe posameznika in skupnosti. Ob planerskem pristopu k podeželskemu prostoru se je nujno treba seznaniti s trendi globalnih razmer v vseh dimenzijah. Žal je danes vse bolj prisotna možnost tržnega izkoriščanja podeželskega prostora, ki se kaže predvsem v možnosti izkoriščanja zemljišč in nekaterih drugih resursov. Več referentov je poudarjalo, da obstajajo številni programi za razvoj podeželja, če pa jih primerjamo, ugotovimo, da niso medsebojno usklajeni, in se zato večkrat zgodi, da njihova realizacija ni možna. Uprave in druge institucije je treba usposobiti za uspešnejše vodenje politike o bodočnosti podeželja.

Srečanje je bilo razdeljeno na štiri tematske sklope. Prvi tematski sklop je imel metaforični naslov »Ojačitev močnejšega – bodoče funkcije urbanega in podeželskega prostora – napetosti v različnih filozofijah o bodočnosti«; drugi tematski sklop je potekal pod naslovom »Konkurenca površin – rezervoar ali krožnik? Nova dinamika rabe zemljišč v podeželskem prostoru – napetost med produktivnostjo, proizvodnjo in varstvom«; tretji tematski sklop je imel naslov »Ali so številni programi za razvoj podeželja regulirani in za občine sprejemljivi? V pričakovanju bodoče usmeritve za gospodarjenje z zemljišči«; in zadnji, četrti tematski sklop je imel naslov »Ali so nemške Uprave za razvoj podeželja strukturno dovolj usmerjene v prihodnost? Imajo načrt razvoja do leta 2020.«

V prvem sklopu je prof. Alain Thierstein izzval zelo dinamično razpravo, in sicer s tezo, da zaradi pospešene urbanizacije podeželski prostor po svojem pomenu izginja – tako da zasluži novo poimenovanje: »periferni prostor«. Tezo je podkrepil s podatkom, da je podeželski prostor »subvencionirana kategorija in ne tudi analitična«. To tezo je ovrgel Wolfgang Reimer (iz Zveznega ministrstva za prehrano, kmetijstvo in varstvo potrošnikov) in poudaril, da »brez močnega podeželja« ni bodočnosti za mesta oz. urbane regije. Nekateri referenti v tem sklopu so opozorili na nove težnje v kmetijstvu in gozdarstvu oz. na povezavo med rabo zemljišč in njihovo konkurenčno vrednostjo.

V drugem tematskem sklopu je bilo najzanimivejše predavanje Heina von Meyerja (OECD, Berlin), ki je prikazal svetovne trende ob pomoči statističnih podatkov, ki se nanašajo na procese urbanizacije v svetu (BDP po celinah, odstotku proizvodnje v industriji in kmetijstvu, koncentracija prebivalcev idr.).

Tretji tematski sklop je bil posvečen analizi številnih in nekoordiniranih programov, ki jih imajo v ZRN in so namenjeni razvoju podeželja (ELER, EFRE, ESF, GAK). V tem sklopu so z referati nastopili župani posameznih občin, opozorili so, da imajo občine in župani težave ob prijavih na številne razpise, saj se velikokrat prekrivajo nameni subvencij oz. pomoči.

V zadnjem tematskem sklopu je izstopalo izredno zanimivo predavanje Manuele Mayr, urednice časopisa Augsburgener Allgemeine, v katerem se je spraševala, kakšno vlogo imajo dnevni časopisi pri opozarjanju in kreptvi zavesti o pomenu razvoja podeželja in predvsem o vlogi, ki jo imajo Uradi za razvoj podeželja. Po njenem je popoln nesmisel zmanjševanje zaposlenih in slabitev vloge teh institucij, ki so v preteklosti odigrale izredno pomembno vlogo ob strukturnih spremembah na podeželju (komasacije, prenove in razvoj vasi itn.).

Prav v zadnjem obdobju tudi v Sloveniji mediji vse pogosteje poročajo o negativnih vplivih urbanizacije na podeželje. Predvsem je ta škodljiva v nekaterih območjih, ki imajo posebno vrednost v krajinskem in arhitekturnem pogledu in kjer novi posegi v prostor kulturno krajino razvrednotijo. Nekatera območja oz. regije bi morali že v preteklosti zavarovati pred nasilno urbanizacijo. Prosti trg nepremičnin prinaša veliko pritiskov na gradnjo v podeželju, tako stanovanj in drugih objektov, ki bolj sodijo v urbana območja. Pri nas o teh problemih do nedavnega nismo govorili. Posamezna civilna združenja in civilne iniciative so začeli pritiskati na politike in strokovnjake, da je treba podeželje zavarovati pred pretiranim prodorom urbanih funkcij, saj v Sloveniji izgubljammo preveč kmetijskih površin za graditev oz. za urbanizacijo. Dvig cene hrane v zadnjem obdobju nas opozarja, da bo treba znova začeti z razpravami o prehranski varnosti oz. prehrabnih bilancah posameznih držav, saj je podeželski prostor navkljub večfunkcionalnosti prvenstveno namenjen pridelavi hrane. Želimo si, da bi se po zgledu drugih evropskih držav tudi v Sloveniji geodeti bolj tvorno vključevali v upravljanje s podeželskim prostorom, saj smo na tem srečanju veliko slišali o pomenu zemljiškega managementa in planiranju podeželja, kjer so geodeti aktivno soudeleženi skupaj z drugimi strokovnjaki.

V Sloveniji se ta trenutek ustanavlja Akademija za podeželski prostor (društvo), ki bi združevala strokovnjake različnih strok. Ti bi pod okriljem te institucije opozarjali na vrednote podeželja in prednostne usmeritve pri razvoju tega prostora in s tem dvigali zavest v družbi o pomenu tega prostora.

Poskusimo se zgledovati po tujini, ne da bi posnemali. Ravno srečanja, kot so Münchenski dnevi, dajo strokovnjaku veliko idej za nove naloge, ki jih moramo v naši družbi speljati. Tudi politika bo morala več časa posvetiti podeželskemu prostoru in ljudem, ki tu živijo.

dr. Jasenka Kranjčević

*Ministarstvo zaščite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Zagreb
E-pošta: jasenka.kranjcevic@mzopu.hr*

dr. Anton Prosen

*UL FGG
E-pošta: aprosen@fgg.uni-lj.si*